

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Miasta Krakowa z dnia

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
W GMINIE MIEJSKIEJ KRAKÓW
NA LATA 2016 – 2018**

Spis treści

Spis treści.....	2
I. Wprowadzenie.....	3
1. Słowniczek pojęć.....	3
2. Informacje dotyczące dziedziny „piecza zastępcza”.....	4
II. Obszary problemowe w pieczy rodzinnej – wnioski.....	13
III. Obszary problemowe w pieczy instytucjonalnej – wnioski.....	14
IV. Obszary problemowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej – wnioski.....	15
V. Cele Programu oraz sposoby i metody badania realizacji celów.....	15
VI. Rezultaty.....	32
1. Limit zawodowych rodzin zastępczych.....	32
2. Ewaluacja programu.....	33
Załącznik do Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016 – 2018: Informacja o realizacji założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków za lata 2013 – 2015.	

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej Ustawą, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letniego programu, dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, w tym określenie rocznego limitu zawodowych rodzin zastępczych.

W procesie przygotowywania założeń do Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków za lata 2016 – 2018, zwanego dalej Programem, brały udział organizacje pozarządowe.

Planowanie w sferze rozwoju pieczy zastępczej zakłada perspektywę wieloletnią, skupioną na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań. W opisywanym obszarze jest to przede wszystkim osiągnięcie standardów opieki nad dzieckiem określonych w przywołanej ustawie oraz podniesienie jakości tej opieki.

Ponieważ rozwój pieczy zastępczej, w tym osiąganie standardów organizacji pieczy jest procesem wieloetapowym i wieloletnim, czego wyznacznikiem są również terminy osiągnięcia standardów określone w Ustawie, założenia Programu w znacznej części są kontynuacją realizacji celów, które określone zostały w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015, przyjętym uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr LXXXIII/1267/13 z 25 września 2013r. Informacja o realizacji założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków za lata 2013 – 2015, stanowi załącznik do niniejszego Programu.

Do głównych celów Programu należy: rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków; zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb; wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych; życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

Założenia Programu wynikają także ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020, w której obszar pieczy zastępczej stanowi jedną z dziedzin planowania strategicznego.

1. Słowniczek pojęć

1. Rodzinna piecza zastępcza – system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi rodziny zastępcze zawodowe, spokrewnione i niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka:
 - 1) spokrewniona – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
 - 2) niezawodowa – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący/a krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
 - 3) zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesiące (w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej);
 - 4) zawodowa specjalistyczna – rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci

- umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletniej matki z dziećmi;
- 5) rodzinny dom dziecka – tworzony jest przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących/ą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej.
2. Instytucjonalna piecza zastępcza – system pieczy zastępczej sprawowany w formie placówek opiekuńczo – wychowawczych:
- 1) typu rodzinnego – zapewniających opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólnie wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
 - 2) typu interwencyjnego – zapewniających doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10 roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki (pobyt w takiej placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w pieczy zastępczej; w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze);
 - 3) typu socjalizacyjnego – zapewniających całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 roku życia, których powrót do domu nie jest możliwy (w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze);
 - 4) typu specjalistycznego – terapeutycznego – zapewniających opiekę nad dziećmi powyżej 10 roku życia o indywidualnych potrzebach w tym: posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności; dziećmi wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii oraz wymagającymi wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych, (w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze).

2. Informacje dotyczące dziedziny „piecza zastępcza”.

W przypadku, gdy rodzina nie wypełnia podstawowych funkcji wobec swoich najmłodszych członków, dziecko zostaje umieszczone w rodzinnych lub instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Z analizy danych dotyczących liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w okresie od 2012 – 2015 wynika, iż średnio 0,25% populacji dzieci zamieszkałych w Krakowie zostało objętych pieczą zastępczą. W roku 2015 odsetek ten wyniósł 0,18 % populacji.

Przyjmując uśrednioną wartość powyższego wskaźnika w kontekście przewidywanej przez Główny Urząd Statystyczny populacji dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, można określić prognozy odnośnie liczby dzieci, które zostaną objęte pieczą zastępczą. Analiza danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny wykazuje, iż populacja dzieci w przedziale wiekowym 0-18 lat zamieszkujących w Krakowie, po okresie spadku w latach 2000 – 2011, obecnie stopniowo rośnie. Zgodnie z prognozami tendencja ta utrzyma się i liczba dzieci w roku 2020 przekroczy liczbę dzieci z 2005 roku. Wahania w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej są zauważalne. Od roku 2012 daje się zauważyć zmniejszenie liczby dzieci kierowanych zarówno do rodzinnych jak i instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane odnośnie liczby dzieci kierowanych jak i przebywających w pieczy zastępczej w okresie ostatnich czterech lat w odniesieniu do liczby dzieci zamieszkujących w Krakowie.

Tabela 1. Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Miejskiej Kraków oraz umieszczanych w pieczy zastępczej w latach 2012-2015.

Lata	Liczba dzieci zamieszkujących w Krakowie	Suma dzieci umieszczonych w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w danym roku	Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w danym roku	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w danym roku	Udział procentowy liczby dzieci umieszczonych instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej do liczby dzieci zamieszkujących w Krakowie
2012	124 818	396	266	130	0,32
2013	124 294	319	202	117	0,26
2014	125 853	332	192	140	0,26
2015	124 983	219	113	106	0,18
Średnia		317	193	123	0,25

Źródło: GUS oraz opracowanie własne MOPS

Na podstawie analizy informacji zawartych w powyższej tabeli oraz danych dotyczących prognozy liczby dzieci, które będą zamieszkiwały w Krakowie w latach 2016 – 2018, zostały sporządzone prognozy w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Przedmiotowe informacje zawarte zostały w poniższych tabelach.

Tabela 2. Prognoza liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej instytucjonalnej i zawodowej do całkowitej liczby dzieci zamieszkującej na terenie Gminy Miejskiej Kraków w latach 2016 – 2018.

Rok	Prognoza odnośnie liczby dzieci zamieszkujących w Krakowie	Prognoza odnośnie liczby dzieci, które zostaną umieszczone w pieczy zastępczej (0,25%)
2016	125 369	313
2017	126 248	316
2018	127 320	318

Źródło: GUS oraz opracowanie własne MOPS

Organizacja systemu pieczy zastępczej musi przede wszystkim uwzględniać założenia Ustawy, zgodnie z którymi od 1 stycznia 2021 roku dzieci poniżej 10 roku życia mogą być umieszczane wyłącznie w rodzinnych formach pieczy.

Analiza danych odnośnie dzieci z terenu Krakowa w wieku poniżej 10 roku życia, które zostały umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej wykazuje, iż nadal duża liczba dzieci w tym wieku trafia do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Powyższa sytuacja wynika z faktu, iż w dalszym ciągu liczba uruchamianych rodzinnych form pieczy zastępczej nie zaspokaja potrzeb w zakresie możliwości umieszczenia w niej dzieci poniżej 10 roku życia, które wymagają zapewnienia opieki zastępczej. Jednocześnie w przypadku wydania przez Sąd postanowienia orzekającego umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, powiat jest zobligowany do zapewnienia mu opieki w ramach funkcjonującego systemu.

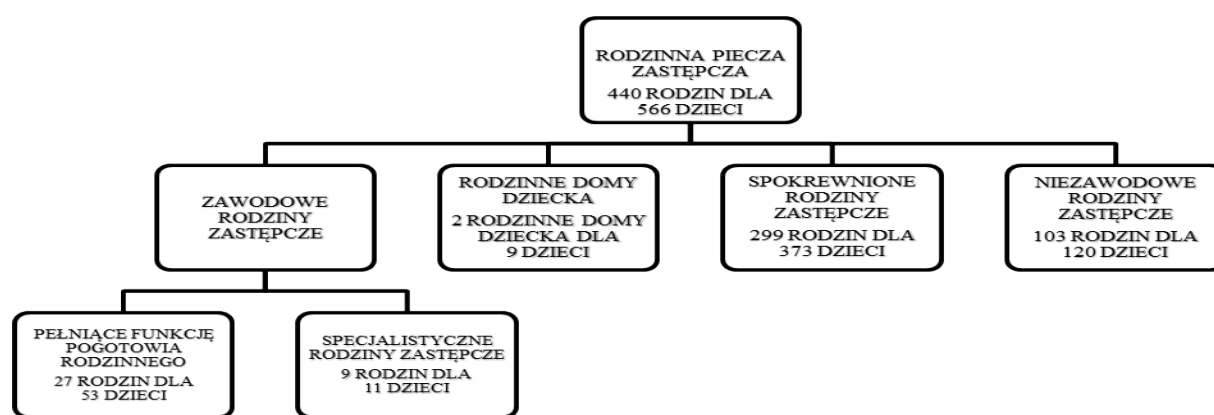
Tabela 3. Liczba dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków w wieku do 10 roku życia umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w latach 2012 – 2015.

Lata	Wiek dzieci	Liczba dzieci do 10 roku życia z terenu Krakowa, umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej
2012	0 – 10	62
2013	0 – 10	62
2014	0 – 10	57
2015	0 - 10	25

Źródło: opracowanie własne MOPS

Krakowski system pieczy zastępczej w podziale na rodzinną i instytucjonalną pieczę, przedstawia się następująco:

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków, według stanu na 1.03.2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

System instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków na dzień 1.03.2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W odniesieniu do instytucjonalnej pieczy zastępczej należy zaznaczyć, iż w realizację zadań polegających na zapewnieniu opieki i wychowania dzieciom jej pozbawionym,

zaangażowanych jest 13 organizacji pozarządowych. Według stanu na dzień 1.01.2016 r. z 41 placówek funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków, 27 placówek prowadzonych jest na zlecenie Gminy przez organizacje pozarządowe, natomiast 14 placówek jest jednostkami budżetowymi Gminy.

Piecza rodzinna

Analiza danych za okres od 2012 roku do 2015 roku wskazuje, iż liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych utrzymuje się na stałym poziomie wynoszącym średnio 62 „nowych” dzieci umieszczanych w ciągu roku. Natomiast w przypadku spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych średnia umieszczonych dzieci wynosi 67.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych oraz opuszczających rodzinne formy pieczy zastępczej w latach 2012 – 2015.

Rodzinna piecza zastępcza								
	2012	Procent	2013	Procent	2014	Procent	2015	Procent
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej w danym roku	130	17%	117	17%	140	20%	106	16%
Liczba dzieci i wychowanków pełnoletnich, którzy opuścili pieczę rodzinną w danym roku	146	19%	135	19%	108	15%	90	13%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Liczba zawodowych rodzin zastępczych – zarówno pełniących funkcję pogotowia rodzinnego jak i rodzin specjalistycznych – utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. Według stanu z dnia 31 grudnia 2015 roku na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, zadanie to realizowane było przez 27 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, które mogły zapewnić opiekę i wychowanie 53 dzieciom. Łącznie w ciągu roku z tej formy pieczy skorzystało 105 dzieci. Natomiast w 9 rodzinach specjalistycznych, opiekę znalazło 11 dzieci. Ponadto z opieki w rodzinnych domach dziecka w roku 2015 skorzystało 8 dzieci.

Ponad 80% dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa w spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych. Prawie 90% rodzin zastępczych spokrewnionych tworzą dziadkowie, 10% rodzeństwo. Osoby niespokrewnione z dziećmi stanowią 40% ogółu rodzin zastępczych niezawodowych, pozostałe osoby to wujostwo i dalsza rodzina dzieci. Jedną z głównych funkcji rodziny zastępczej jest zapewnianie dziecku poczucia bezpieczeństwa oraz pozytywnych więzi. Nie wszystkie rodziny wypełniają swoje funkcje na tym samym poziomie. Część rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych ma trudności w różnych obszarach funkcjonowania, ale mimo to, rodziny spokrewnione z dzieckiem pozwalają na zachowanie więzi z osobami najbliższymi. Ta forma pieczy zastępczej jest preferowana z punktu widzenia potrzeb i prawa dziecka do wychowywania się w środowisku najbardziej zbliżonym do naturalnej rodziny. W większości obszarów, trudności występują częściej w spokrewnionych niż w niezawodowych rodzinach zastępczych. W 2015 r. wśród rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych wyłoniono rodziny, znajdujące się w trudnej sytuacji, (między innymi z powodu trudności opiekuńczo-wychowawczych), której nie mogą rozwiązać samodzielnie lub poprzez skorzystanie z usług takich jak poradnictwo, szkolenia, pomoc socjalna. Rodziny te, jak

również rodziny ze stażem w sprawowaniu pieczy krótszym niż 2 lata, objęto wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Limit rodzin pozostających pod opieką koordynatorów został ustawowo ograniczony do 15, co pozwala na objęcie tych rodzin skutecznym wsparciem. Pozostałe rodziny zastępcze współpracują z innymi pracownikami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 5. Obszary trudności w funkcjonowaniu rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych wytypowanych do objęcia wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Obszar	Częstość występowania trudności:				
	Łącznie	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	w rodzinach objętych wsparciem pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
Trudności opiekuńczo-wychowawcze					
relacje z rodzicami biologicznymi	58%	77%	78%	83%	53%
komunikacja w rodzinie	32%	45%	33%	53%	1%
stosowanie właściwych metod wychowawczych	29%	42%	28%	48%	1%
konstruktywnego rozwiązywania konfliktów	27%	40%	25%	44%	1,5%
rozpoznawania problemów i potrzeb rozwojowych dziecka	27%	34%	38%	43%	1%
organizacji czasu wolnego dla rodziny i dziecka	17%	25%	1,5%	29%	0,5%
trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i gospodarowania budżetem domowym	12%	13%	13%	19%	0,5%
Trudności w społecznym funkcjonowaniu rodziny/członków rodziny					
korzystania z własnych możliwości i uprawnień	10%	14%	1%	16%	0,5%
załatwiania spraw urzędowych	10%	15%	1%	18%	0
Trudności w sytuacji zdrowotnej rodziny					
zły (wpływający na	11%	17%	0,5%	18%	0

jakość sprawowanej opieki) stan zdrowia rodziców zastępczych					
zły stan zdrowia/ niepełnosprawność dziecka - powodująca konieczność wzmoczonego wsparcia koordynatora	12%	16%	1%	18%	0,5%
nadużywanie alkoholu/środków psychoaktywnych przez dorosłych członków rodziny	12%	18%	1%	17%	1%
choroba psychiczna dot. wspólnie zamieszkających członków rodziny	6%	8%	0,5%	8%	0,5%
zagrożenie demoralizacją. (wagary, niekontrolowane spędzanie czasu, ucieczki, używki)	11%	15%	1,2%	18%	0,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Usługi realizowane na rzecz rodzin zastępczych:

- 1) **Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.** W 2015r. pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objęto 273 rodziny zastępcze tj. 61% wszystkich rodzin niezawodowych i spokrewnionych co równocześnie stanowi 89% rodzin sprawujących opiekę nad dziećmi do 18 roku życia. Wśród nich jest 100 rodzin ze stażem do 2 lat. Wszystkie rodziny zastępcze zawodowe są objęte wsparciem koordynatorów. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnia 18 koordynatorów, 5 pracowników organizatora oraz 4 psychologów. W latach 2012 – 2015 w ramach realizowanego przez MPiPS Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej pozyskano dotację na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia koordynatorów w łącznej wysokości: 845 256,90 zł;
- 2) **Szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opracował i uzyskał akceptację Ministra Pracy i Polityki Społecznej dla programu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej pn. „Jestem w domu”. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzą w oparciu o ten program co najmniej dwa cykle 60-cio godzinnego szkolenia dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze rocznie;
- 3) **Kwalifikowanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.** Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzą ocenę kandydatów zarówno pod względem spełniania przez nich wymogów formalnych jak i predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy. W 2012 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzili 125 postępowań kwalifikacyjnych dotyczących kandydatów do sprawowania funkcji rodziny zastępczej, w 2013 – 102, w 2014 i 2015

roku – po 74 postępowania kwalifikacyjne, dotyczące kandydatów do sprawowania funkcji rodziny zastępczej;

- 4) **Szkolenia rodzin zastępczych i prowadzenie grup wsparcia.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej umożliwia rodzinom zastępczym uczestnictwo w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje. Corocznie rodziny zastępcze uczestniczą w co najmniej 3 cyklach szkoleń, dodatkowych szkoleniach z wybranych tematów, w wyjazdowych warsztatach podnoszących umiejętności wychowawcze, w 5 grupach wsparcia, od 2014r. korzystają z Programu Aktywności Lokalnej dla rodzin zastępczych;
- 5) **Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy wolontariuszy.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje to zadanie zarówno we współpracy z organizacjami pozarządowymi, uczelniami jak i pozyskując wolontariuszy bezpośrednio, zawierając z nimi indywidualne umowy o wolontariacie. Corocznie z pomocy wolontariuszy korzysta około 100 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- 6) **Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy.** Rodziny zastępcze mają dostęp do poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez psychologów zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. W 2015 roku indywidualnym poradnictwem psychologicznym objęto 220 rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, 151 dzieci umieszczonych w tych rodzinach oraz 3 dzieci własnych rodziców zastępczych. Łącznie odbyło się 1191 indywidualnych porad psychologicznych. Z pomocy ośrodków poradnictwa i terapii skorzystało 17 osób z rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze korzystają również z poradnictwa prawnego organizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Rodziny biologiczne dzieci przebywających w rodzinach zastępczych skorzystały z 67 indywidualnych porad psychologicznych;
- 7) **Świadczenia pieniężne na rzecz rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz osób usamodzielnianych.**

W 2015 r. objęto pomocą pieniężną 484 rodziny zastępcze: zawodowe, spokrewnione i niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Łącznie przebywało w nich 672 dzieci. Wydano 1039 decyzji w sprawie przyznania następujących świadczeń:

 - a) na pokrycie kosztów utrzymania dziecka: 6885 świadczeń,
 - b) na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka: 32 świadczenia,
 - c) na utrzymanie lokalu mieszkalnego: 143 świadczenia,
 - d) na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem w rodzinach zastępczych zawodowych oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka: 15 świadczeń,
 - e) na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki: 16 świadczeń,
 - f) na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem w lokalu zajmowanym przez rodzinny dom dziecka: 2 świadczenia,
 - g) na dofinansowanie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania: 228 świadczeń,
 - h) wypłacone rodzinom pomocowym: 47 świadczeń,
 - i) wypłacono 424 świadczenia tytułem wydatków na wynagrodzenia osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, 6 świadczeń tytułem wydatków na wynagrodzenia osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi przebywającymi w rodzinnych domach dziecka, 21 świadczeń dla rodzin pomocowych oraz 9 świadczeń dla osób zatrudnionych w rodzinach zastępczych zawodowych,

- j) osobom usamodzielnianym udzielono 2735 świadczeń na kontynuowanie nauki, 83 świadczeń na usamodzielnienie, 69 świadczeń na zagospodarowanie.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Tabela 6. Liczba dzieci korzystających z instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012-2015.

Instytucjonalna piecza zastępcza								
	2012r.	Procent	2013r.	Procent	2014r.	Procent	2015r.	Procent
Łączna liczba korzystających	711	100%	673	100%	667	100%	599	100%
Suma liczby dzieci opuszczających pieczę w tym:	97	13%	148	22%	149	22%	95	16%
Liczba powrotów pod opiekę rodziny i inne	44	6%	80	12%	78	12%	48	8%
Liczba usamodzielnionych wychowanków	53	7%	68	10%	71	11%	47	8%

Źródło: opracowanie własne MOPS

Analiza powyższych danych wskazuje na spadek liczby dzieci korzystających z placówek opiekuńczo – wychowawczych. W okresie od 2012 do 2015 roku do instytucjonalnej pieczy zastępczej zostało łącznie skierowanych 773 wychowanków – rocznie kierowanych jest średnio 193 dzieci i młodzieży. Największa liczba dzieci przebywających w placówkach zawiera się w przedziale wiekowym od 12 do 16 roku życia. Drugą pod względem liczebności jest grupa dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 16 – 18 lat.

Tabela 7. Wiek i liczba dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012-2015.

Przedział wiekowy	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok	Średnia roczna liczba dzieci kierowanych do pieczy instytucjonalnej	Wzrost/spadek liczb dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej 2012/2015
od 0-7 roku życia	50	25	17	23	29	Spadek o 54 %
powyżej 7 – 12 roku życia	39	40	38	17	42	Spadek o 56 %
powyżej 12 -16 roku życia	91	76	77	54	75	Spadek o 40%
powyżej 16 – 18 roku życia	86	61	60	19	57	Spadek o 78%
Suma	266	202	192	113	203	Spadek o 57%

Źródło: opracowanie własne MOPS.

Cechy populacji dzieci umieszczanych w placówkach stawiają przed instytucjonalnymi formami pieczy wyzwanie polegające na specjalizacji zapewnianej opieki. Zmiany społeczne i cywilizacyjne sprawiają, iż w rodzinach pochodzenia osłabiona jest realizacja funkcji wychowawczej, socjalizacyjnej oraz emocjonalno – ekspresyjnej. Tym samym dzieci umieszczone w placówkach wymagają zwiększonego wsparcia w tych obszarach, w których zauważalny jest deficyt ze strony rodzin.

Analizy wykazują również, iż w dalszym ciągu utrzymuje się wysoki procent dzieci, które wymagają zapewnienia szczególnych warunków wychowawczych z uwagi na zaburzenia zachowania i emocji oraz zagrożenie demoralizacją, szczególnie w grupie starszych dzieci. Średnio 66 % dzieci między 16, a 18 rokiem życia, które zostały umieszczone w placówkach, wykazuje zagrożenie demoralizacją. Analogiczny odsetek w przypadku dzieci pomiędzy 12, a 16 rokiem życia wynosi 68 %.

Osoby opuszczające rodziny zastępcze i pieczę instytucjonalną

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej realizowany jest również w odniesieniu do osób opuszczających rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą, w rozumieniu Ustawy. Odbiorcami pomocy związanej z usamodzielnieniem są również osoby opuszczające zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

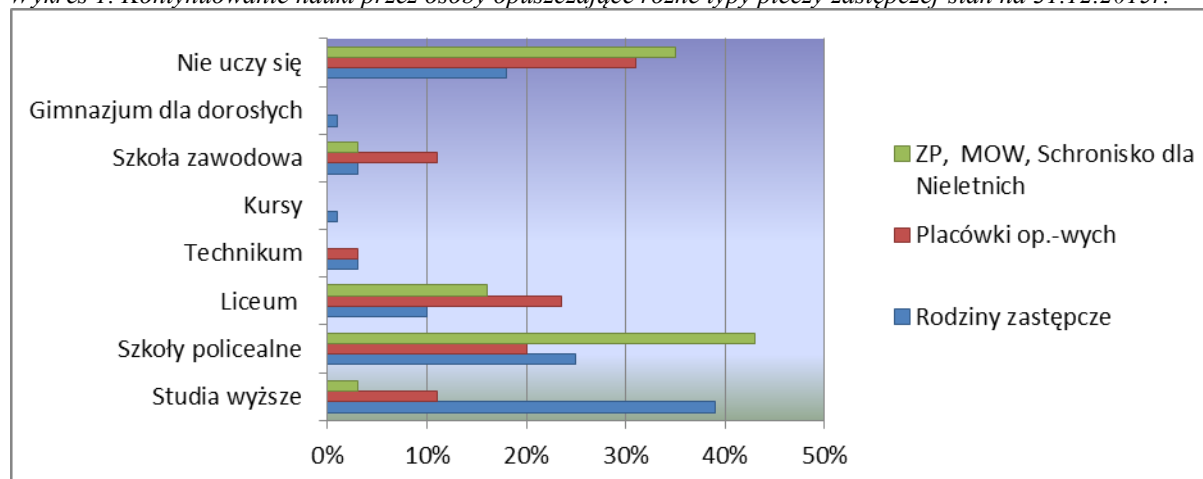
Wychowankowie rodzin zastępczych stanowią prawie 60% ogółu osób usamodzielnianych, wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych ponad 30%. Wychowankowie zakładów poprawczych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych stanowią około 10% ogółu osób usamodzielnianych.

W latach 2009 – 2015 średniorocznie udzielano pomocy finansowej i rzeczowej związanej z usamodzielnieniem 426 wychowanków rodzin zastępczych oraz osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, zakłady poprawcze.

Przepisy Ustawy gwarantują pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych dłuższy okres pozostawania w rodzinie zastępczej, niż obowiązujące do 31 grudnia 2011 r. przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (do 25 roku życia, pod warunkiem kontynuowania nauki), co wpływa na odkładanie w czasie procesu usamodzielnienia.

Poziom edukacji, na którym kontynuują naukę osoby usamodzielniane jest zróżnicowany i wiąże się z typem pieczy zastępczej, w której osoby te przebywały. Ilustruje to poniższy wykres.

Wykres 1. Kontynuowanie nauki przez osoby opuszczające różne typy pieczy zastępczej- stan na 31.12.2015r.

Źródło: opracowanie własne MOPS

Z opracowań własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że około 15% osób usamodzielnianych porzuca rozpoczętą szkołę.

Grupę osób opuszczających różne formy pieczy zastępczej cechuje również różnica posiadanych przez nie zasobów mieszkaniowych.

Tabela Nr 8. Sytuacja mieszkaniowa osób opuszczających pieczę zastępczą – stan na dzień 31.12.2015r.

Osoby, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze	Udział procentowy w stosunku do wszystkich opuszczających daną formę pieczy zastępczej
Wynajmujące mieszkanie/pokój na wolnym rynku	13%
Zamieszkujące u rodziny/znajomych	35%
Osoby z uregulowaną sytuacją mieszkaniową - posiadające własne mieszkanie/dom/zamieszkujące w lokalu, którego są najemcą lub figurują w umowie najmu	28 %
Inne w tym: internat, bursa, lokal komunalny bez tytułu prawnego, lokal komunalny po wyroku eksmisyjnym,	18%
Przebywające w mieszkaniu chronionym dla osób usamodzielnianych	6%
Osoby, które opuściły rodziny zastępcze	
Wynajmujące mieszkanie/pokój na wolnym rynku	12%
Zamieszkujące u rodziny/znajomych	36%
Osoby z uregulowaną sytuacją mieszkaniową - posiadające własne mieszkanie/dom/zamieszkujące w lokalu, którego są najemcą lub figurują w umowie najmu	45%
Inne w tym: internat, bursa, lokal komunalny bez tytułu prawnego, lokal komunalny po wyroku eksmisyjnym	6%
Przebywające w mieszkaniu chronionym dla osób usamodzielnianych	1%

Źródło: opracowanie własne MOPS

II. Obszary problemowe w pieczy rodzinnej – wnioski.

1. Liczba dzieci przebywających w zawodowych formach pieczy zastępczej utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Średnia liczba dzieci przebywających w tych formach pieczy w okresie 2012 – 2015 wynosi 127, natomiast największy odsetek dzieci korzystających mieści się w przedziale wiekowym od 0 – 3 lat. Z uwagi na realizację założeń Ustawy w zakresie konieczności umieszczenia dzieci poniżej 10 roku życia w zawodowych formach pieczy zastępczej, zakłada się, iż liczba dzieci umieszczanych tego typu formach zwiększy się co najmniej o 60.

Wniosek: Konieczne jest pozyskanie wystarczającej liczby kandydatów spełniających kryteria oraz posiadających motywację i predyspozycje do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, w szczególności mogących zapewnić opiekę dzieciom w wieku od 6 do 10 roku życia.

2. Pomimo tego, że znaczna część rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych ma trudności w wypełnianiu swoich funkcji, ponad 80% dzieci umieszczanych w pieczy rodzinnej znajduje opiekę w tych właśnie rodzinach.

Wniosek: Konieczne jest podejmowanie działań służących podnoszeniu jakości sprawowanej przez te rodziny opieki oraz podnoszenie kompetencji osób profesjonalnie wspierających i nadzorujących te rodziny.

III. Obszary problemowe w pieczy instytucjonalnej – wnioski.

1. Analiza odsetka dzieci umieszczanych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w stosunku do ogółu populacji dzieci zamieszkujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków wykazuje, iż ma on względnie stałą wartość. W oparciu o prognozy demograficzne w zakresie liczby dzieci, które będą zamieszkiwać na terenie Gminy Miejskiej Kraków w okresie obowiązywania Programu, szacuje się, że liczba „nowych” dzieci, którym trzeba będzie zapewnić opiekę w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej wyniesie średnio 190 rocznie. Największa liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, mieści się w przedziale wiekowym 12 – 18 lat, co stanowi około 66% dzieci i młodzieży kierowanych do w/w pieczy. Natomiast średniorocznie w placówkach umieszczanych jest około 50 dzieci w wieku od 0 – 10 roku życia.

Jednocześnie należy wziąć pod uwagę fakt, iż liczba dzieci, powracających do domu w związku z uchynieniem postanowienia Sądu w sprawie opiekuńczej oraz młodzieży, która się usamodzielnia, średniorocznie wynosi około 120 wychowanków.

Powyższe czynniki znajdują odzwierciedlenie w wykorzystaniu zasobów instytucjonalnych form pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków jest sukcesywnie zmniejszany z uwagi na malejącą liczbę dzieci do niego kierowanych. Ponadto podejmowano działania w celu zapewnienia przez placówki odpowiedniego standardu opieki i wychowania oraz dostosowania ich struktury do wymogów ustawowych. Według stanu na dzień 31.12.2015r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowały 4 placówki, w których liczba miejsc wynosiła więcej niż 14. W wyniku dokonanych przekształceń, z dniem 1.01.2016r. kolejne placówki osiągnęły standard liczby miejsc i na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonują obecnie 2 placówki, które zapewniają więcej niż 14 miejsc. Ponadto, dzięki realizowanym inwestycjom, placówki mogą zapewnić umieszczonym dzieciom opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do warunków domowych. Powyższe działania będą w dalszym ciągu realizowane.

Wniosek: Konieczne jest dostosowanie infrastruktury pieczy instytucjonalnej do obowiązującego standardu w zakresie liczby miejsc oraz warunków opieki i wychowania.

2. Analizy wykazują także, iż na wysokim poziomie utrzymuje się liczba dzieci i młodzieży umieszczanej w pieczy instytucjonalnej, która wykazuje zaburzenia zachowania i emocji oraz zagrożonych demoralizacją – stanowią one ponad 60 % dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Wniosek: Konieczne jest dostosowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej do skali i rodzaju problemów dzieci przebywających w pieczy.

IV. Obszary problemowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej – wnioski.

1. Aspiracje edukacyjne osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych są wyższe niż opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze. 38% wychowanków rodzin zastępczych kontynuuje naukę na studiach. Natomiast spośród osób, które opuściły placówki opiekuńczo – wychowawcze 11% jest słuchaczami wyższych uczelni.
2. Sytuacja mieszkaniowa osób opuszczających rodziny zastępcze jest zazwyczaj lepsza niż osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze. Prawie połowa wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze ma uregulowaną sytuację mieszkaniową, to znaczy są najemcami lub właścicielami mieszkania lub figurują w umowie najmu jako osoby uprawnione do zamieszkiwania w lokalu. W takiej sytuacji jest 28% wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Co dziesiąty wychowanek rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo-wychowawczej wynajmuje lokal na wolnym rynku. Około 30% wychowanków obu form pieczy zastępczej mieszka u znajomych lub dalszej rodziny.

Wniosek: Działania prowadzone w obszarze usamodzielnienia muszą uwzględniać niskie aspiracje edukacyjne oraz niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z tym, że osobą kluczową w procesie usamodzielnienia jest opiekun usamodzielnienia, należy podjąć działania zmierzające do lepszego przygotowania opiekunów do pełnienia tej funkcji.

V. Cele Programu oraz sposoby i metody badania realizacji celów

Założenia Programu odnoszące się do **pieczy rodzinnej**, zawierają się w celu operacyjnym ujętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020: *Zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku do 10 roku życia kierowanym do pieczy zastępczej miejsc w pieczy rodzinnej.*

1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez zapewnienie warunków sprzyjających tworzeniu oraz funkcjonowaniu nowych rodzinnych form pieczy zastępczej i rodzin pomocowych.

Przewidywane efekty:

- 1) wzrost liczby osób zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej,

Wskaźniki realizacji celu: liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej/niezawodowej/zawodowej/prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

- 2) nabycie przez kandydatów do sprawowania pieczy wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji rodzica zastępczego, wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,

Wskaźniki realizacji celu: Liczba osób, które ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej/niezawodowej/zawodowej/rodzinnego domu dziecka;

- 3) wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka,

Wskaźniki realizacji celu: Liczba rodzin zastępczych niezawodowych/liczba umieszczonych w nich dzieci, liczba rodzin zastępczych zawodowych/liczba „miejsc”, liczba rodzinnych domów dziecka/liczba „miejsc”.

2. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez wzmocnienie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę.

Przewidywane efekty:

- 1) współpraca rodziców zastępczych z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej,

Wskaźniki realizacji celu: liczba rodzin zastępczych, które zawniosowały o objęcie wsparciem koordynatora, liczba spotkań koordynatora z rodziną zastępczą – średniomiesięcznie, liczba osób skierowanych przez koordynatora do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego/liczba osób które skorzystały ze wsparcia;

- 2) wzrost liczby rodzin uczestniczących systematycznie w spotkaniach grup wsparcia,

Wskaźniki realizacji celu: Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w grupie wsparcia, liczba rodzin zastępczych, które uczestniczyły w grupie wsparcia co najmniej 4 razy w ciągu roku;

- 3) wzrost liczby rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa;

Wskaźniki realizacji celu: liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa/liczba porad;

- 4) poszerzenie wiedzy na temat specyfiki sytuacji emocjonalnej, potrzeb i przebiegu rozwoju dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, wzmocnienie kompetencji opiekuńczo –wychowawczych rodziców zastępczych;

Wskaźniki realizacji celu: liczba rodzin, które ukończyły szkolenia i nabyły lub pogłębiły wiedzę i kompetencje;

- 5) zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych wolontariatem;

Wskaźniki realizacji celu: liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy.

3. Wzmocnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Przewidywane efekty:

- 1) zaangażowanie dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej do bezpośredniej współpracy z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w obszarze edukacji, relacji rodzinnych i społecznych, rozwoju zainteresowań, rekreacji, wypoczynku, sportu, zdrowia;

Wskaźniki realizacji celu: liczba dzieci objętych wsparciem koordynatorów/ liczba spotkań koordynatorów z dziećmi umieszczonymi w pieczy-średniomiesięcznie/ liczba zrealizowanych działań skierowanych bezpośrednio do dzieci (np. wspólne odrabianie lekcji, sprawdzanie e-dziennika, kontraktowanie praw i obowiązków, prowadzenie zabaw edukacyjnych lub socjoterapeutycznych, umożliwienie udziału w ofercie kulturalno-rekreacyjnej, towarzyszenie w zakupach);

- 2) wzrost liczby dzieci uczestniczących w grupach wsparcia/grupach socjoterapeutycznych;

Wskaźniki realizacji celu: liczba dzieci uczestniczących w grupie/ liczba dzieci które uczestniczyły w grupie wsparcia co najmniej 4 razy w całym cyklu spotkań;

- 3) wzrost liczby dzieci przebywających rodzinnej pieczy zastępczej korzystających ze specjalistycznego poradnictwa;

Wskaźniki realizacji celu: liczba dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa/liczba porad;

- 4) poprawa sytuacji szkolnej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;

Wskaźniki realizacji celu: liczba dzieci objętych pomocą wolontariuszy; liczba dzieci, których sytuacja szkolna uległa poprawie (frekwencja, zachowanie, wyniki w nauce).

Odnoszące się do **pieczy instytucjonalnej** założenia Programu, zawierają się w celu operacyjnym ujętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020: *Osiągnięcie standardów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie liczby miejsc w placówkach oraz dostosowanie systemu do potrzeb dzieci kierowanych do pieczy.*

1. Zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez standaryzację placówek opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z przepisami Ustawy oraz dostosowanie placówek do potrzeb dzieci umieszczanych.

Przewidywane efekty:

- 1) prowadzenie 12 placówek typu specjalistyczno – terapeutycznego zapewniających opiekę i wychowanie 141 dzieciom wymagającym specjalistycznych oddziaływań,
Wskaźniki realizacji celu: Liczba uruchomionych placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno – terapeutycznego; przeciętna liczba dzieci korzystających;
- 2) zmniejszenie o 112 liczby miejsc w placówkach socjalizacyjnych,
- 3) zmniejszenie o 4 liczby miejsc w placówkach typu interwencyjnego,
- 4) zmniejszenie liczby dzieci poniżej 10 roku życia korzystających z instytucjonalnych form pieczy zastępczej,

Wskaźniki realizacji celu: Liczba dzieci poniżej 10 roku życia umieszczonych w nowo utworzonych formach rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez wzmacnianie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Przewidywane efekty:

zapewnienie właściwej opieki dzieciom i młodzieży przebywającym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poprzez wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej,
Wskaźniki realizacji celu: Liczba przeprowadzonych szkoleń; liczba osób, które ukończyły szkolenia.

Zadania z zakresu **wsparcia osób usamodzielnianych** wynikają z celu operacyjnego Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015 – 2020: *Udzielenie osobom usamodzielnianym adekwatnego do potrzeb wsparcia.*

1. Życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

Przewidywane efekty:

- 1) wzrost liczby osób usamodzielnianych osiągających cele dotyczące zdobycia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych zawarte w indywidualnych programach usamodzielnienia,

Wskaźniki realizacji celu: stosunek liczby osób usamodzielnianych, które mają sporządzony indywidualny program usamodzielnienia do liczby osób, które realizują zaplanowane zadania w zakresie edukacji i zdobycia kwalifikacji zawodowych zgodnie z programem/ liczba i rodzaj podjętej interwencji (np. pismo do szkoły w sprawie frekwencji/ osobiste

rozmowy z wychowawcami/pedagogami/dyrektorami szkół/ weryfikacja frekwencji/ skierowanie do doradcy zawodowego/ motywowanie);

2) poprawa sytuacji mieszkaniowej osób usamodzielnianych;

Wskaźniki realizacji celu: liczba osób usamodzielnianych, których sytuacja mieszkaniowa uległa poprawie w związku z udzielonym wsparciem (np. otrzymały mieszkanie z zasobów Gminy Kraków, przeprowadziły postępowanie spadkowe, uregulowały zaległości, wstąpiły w najem)/ liczba i rodzaj podjętej interwencji (np. pomoc w sporządzeniu wniosku o lokal z zasobów gminy/ w kompletowaniu dokumentów, pismo popierające wniosek do UMK, do ZBK o umożliwienie spłaty zaległości w ratach, osobista interwencja w UMK, skierowanie po poradę prawną);

3) zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w mieszkaniach chronionych;

Wskaźniki realizacji celu: liczba osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego do liczby złożonych wniosków o mieszkanie chronione.

Działania, które będą podejmowane w ramach realizacji poszczególnych celów wraz z określeniem ram finansowych oraz mierników i produktów, które posłużą do budowania wskaźników monitorujących postęp realizacji celów, zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela Nr 9

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez zapewnienie warunków sprzyjających tworzeniu oraz funkcjonowaniu nowych rodzinnych form pieczy zastępczej i rodzin pomocowych.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowanie akcji promocyjnych	MOPS	2016	104 000 zł	20 zdarzeń (publikacji prasowych/internetowych/materiałów radiowych/telewizyjnych/spotkań/akcji promocyjnych)
	MOPS	2017	124 000 zł	20 zdarzeń (publikacji prasowych/internetowych/materiałów radiowych/telewizyjnych/spotkań/akcji promocyjnych)
	MOPS	2018	126 000 zł	20 zdarzeń (publikacji prasowych/internetowych/materiałów radiowych/telewizyjnych/spotkań/akcji promocyjnych)
Nabór niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka	MOPS	2016	siły własne MOPS	100 rozmów osobistych i telefonicznych
	MOPS	2017		110 rozmów osobistych i telefonicznych
	MOPS	2018		110 rozmów osobistych i telefonicznych
Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	MOPS	2016	siły własne MOPS	80 przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych

Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	MOPS	2017	siły własne MOPS	90 przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych
	MOPS	2018		90 przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych
Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	MOPS	2016	14 800 zł / siły własne MOPS	200 godzin przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów
	MOPS	2017	15 040 zł / siły własne MOPS	250 godzin przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów
	MOPS	2018	16 300 zł / siły własne MOPS	250 godzin przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów
Tworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2016	2 305 900 zł	491 rodzin zastępczych w tym: 41 rodzin zawodowych – w tym 5 nowych rodzin; 121 rodzin niezawodowych – w tym 12 nowych rodzin; 329 rodzin spokrewnionych – w tym 8 nowych rodzin oraz 2 rodzinne domy dziecka
	MOPS	2017	2 686 896 zł	520 rodzin zastępczych w tym: 44 rodziny zawodowe – w tym 3 nowe rodziny; 129 rodzin niezawodowych – w tym 8 nowych rodzin; 347 rodzin spokrewnionych – w tym 18 nowych rodzin oraz 2 rodzinne domy dziecka

Tworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2018	2 880 000 zł	538 rodzin zastępczych w tym: 47 rodzin zawodowych – w tym 3 nowe rodziny; 144 rodziny niezawodowe – w tym 8 nowych rodzin; 347 rodzin spokrewnionych – w tym 18 nowych rodzin oraz 2 rodzinne domy dziecka.
Tworzenie nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2016	5 613 250 zł	82 miejsca w zawodowych rodzinach zastępczych – w tym 9 miejsc w nowych zawodowych rodzinach zastępczych; 143 dzieci w 121 rodzinach niezawodowych – w tym 12 nowych rodzin dla 16 dzieci; 415 dzieci w 329 rodzinach spokrewnionych – w tym 8 nowych rodzin dla 9 dzieci oraz 9 dzieci w rodzinnych domach dziecka
	MOPS	2017	1 386 264 zł	89 miejsc w zawodowych rodzinach zastępczych – w tym 7 miejsc w nowych zawodowych rodzinach zastępczych; 153 dzieci w 129 rodzinach niezawodowych – w tym 8 nowych rodzin dla 10 dzieci; 437 dzieci w 347 rodzinach spokrewnionych – w tym 18 nowych rodzin dla 22 dzieci oraz 9 dzieci w rodzinnych domach dziecka

Tworzenie nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2018	1 495 296 zł	96 miejsc w zawodowych rodzinach zastępczych – w tym 7 miejsc w nowych zawodowych rodzinach zastępczych; 171 dzieci w 144 rodzinach niezawodowych – w tym 15 nowych rodzin dla 18 dzieci; 437 dzieci w 347 rodzinach spokrewnionych – w tym 8 nowych rodzin dla 9 dzieci oraz 9 dzieci w rodzinnych domach dziecka
Realizowanie systemu motywacji do podjęcia funkcji rodziny zastępczej	MOPS	2016	449 100 zł	220 przyznanych rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych
	MOPS	2017	398 220 zł	185 przyznanych rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych
	MOPS	2018	398 220 zł	185 przyznanych rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych

Tabela Nr 10

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez wzmacnianie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Zatrudnienie odpowiedniej liczby wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2016	1 200 000 zł	20 koordynatorów
	MOPS	2017	1 200 000 zł	20 koordynatorów
	MOPS	2018	1 200 000 zł	20 koordynatorów
Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych	MOPS	2016	siły własne MOPS	4 grupy wsparcia / 70 uczestników grup wsparcia
	MOPS	2017		4 grupy wsparcia / 80 uczestników grup wsparcia
	MOPS	2018		4 grupy wsparcia / 90 uczestników grup wsparcia

Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznego poradnictwa	MOPS	2016	siły własne MOPS	260 rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa / 1200 porad
	MOPS	2017		260 rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa / 1200 porad
	MOPS	2018		260 rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa / 1200 porad
Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych	MOPS	2016	200 000 zł	200 godzin przeprowadzonych szkoleń / 200 osób uczestniczących w szkoleniu
	MOPS	2017	250 000 zł	250 godzin przeprowadzonych szkoleń / 250 osób uczestniczących w szkoleniu
	MOPS	2018	250 000 zł	250 godzin przeprowadzonych szkoleń / 250 osób uczestniczących w szkoleniu
Zapewnienie pomocy wolontariuszy	MOPS	2016	siły własne MOPS	100 rodzin objętych pomocą wolontariuszy
	MOPS	2017		110 rodzin objętych pomocą wolontariuszy
	MOPS	2018		120 rodzin objętych pomocą wolontariuszy

Tabela Nr 11

Wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	KOMÓRKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	2016	siły własne MOPS	480 dzieci objętych działaniami koordynatorów
	MOPS	2017		500 dzieci objętych działaniami koordynatorów
	MOPS	2018		500 dzieci objętych działaniami koordynatorów
Organizowanie grup wsparcia / grup socjoterapeutycznych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	MOPS	2016	siły własne MOPS	2 grupy wsparcia 25 uczestników grup wsparcia
	MOPS	2017		3 grupy wsparcia 30 uczestników grup wsparcia
	MOPS	2018		3 grupy wsparcia 30 uczestników grup wsparcia
Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznego poradnictwa	MOPS	2016	siły własne MOPS	170 dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
	MOPS	2017		180 dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
	MOPS	2018		180 dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
Zapewnienie pomocy wolontariuszy	MOPS	2016	siły własne MOPS	160 dzieci objętych pomocą wolontariuszy
	MOPS	2017		170 dzieci objętych pomocą wolontariuszy
	MOPS	2018		170 dzieci objętych pomocą wolontariuszy

Tabela Nr 12

Zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez standaryzację placówek opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz dostosowanie placówek do potrzeb dzieci umieszczanych.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego	MOPS	2016	3 465 180 zł	3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego, 52 miejsca w placówkach typu interwencyjnego – przeciętnie, 41 dzieci umieszczonych – przeciętnie,
	MOPS	2017	3 437 968 zł	3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego, 52 miejsca w placówkach typu interwencyjnego – przeciętnie, 45 dzieci umieszczonych – przeciętnie,
	MOPS	2018	3 272 268 zł	3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego, 52 miejsca w placówkach typu interwencyjnego – przeciętnie, 42 dzieci umieszczonych – przeciętnie,

Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego	MOPS	2016	13 335 740 zł	23 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego 291 miejsc w placówkach typu socjalizacyjnego – przeciętnie, 260 dzieci umieszczonych – przeciętnie
	MOPS	2017	10 734 862 zł	21 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, 249 miejsc w placówkach typu socjalizacyjnego – przeciętnie, 255 dzieci umieszczonych – przeciętnie
	MOPS	2018	12 839 612 zł	21 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, 249 miejsc w placówkach typu socjalizacyjnego – przeciętnie, 250 dzieci umieszczonych – przeciętnie
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno – terapeutycznego –	MOPS	2016	8 004 000 zł	9 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno - terapeutycznego, 103 miejsca w placówkach typu specjalistyczno – terapeutycznego – przeciętnie, 100 dzieci umieszczonych – przeciętnie

Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno – terapeutycznego	MOPS	2017	11 395 965 zł	12 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno - terapeutycznego, 141 miejsc w placówkach typu specjalistyczno – terapeutycznego – przeciętnie, 140 dzieci umieszczonych – przeciętnie
	MOPS	2018	11 893 596 zł	12 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno - terapeutycznego, 141 miejsc w placówkach typu specjalistyczno – terapeutycznego – przeciętnie, 140 dzieci umieszczonych – przeciętnie
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego	MOPS	2016	1 295 118 zł	6 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, 43 miejsca w placówkach typu rodzinnego – przeciętnie, 42 dzieci umieszczonych – przeciętnie
	MOPS	2017	1 357 442 zł	6 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, 43 miejsca w placówkach typu rodzinnego – przeciętnie, 43 dzieci umieszczonych – przeciętnie
	MOPS	2018	1 496 600 zł	6 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, 43 miejsca w placówkach typu rodzinnego – przeciętnie, 43 dzieci umieszczonych – przeciętnie

Tabela Nr 13

Zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez wzmacnianie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach	MOPS	2016	40 600 zł	3 przeprowadzone szkolenia 41 osób, które ukończyły szkolenia

Tabela Nr 14

Życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	KOMÓRKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	ROK	KOSZTY	MIERNIKI I PRODUKTY REALIZACJI CELÓW
Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	MOPS	2016	1 929 000 zł/ siły własne MOPS	452 realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia
	MOPS	2017	siły własne MOPS	452 realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia
	MOPS	2018	siły własne MOPS	452 realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia
Opracowanie zasad przygotowania opiekunów usamodzielnienia do pełnienia tej roli oraz monitorowanie realizacji zadań opiekunów	MOPS	2016	siły własne MOPS	50 konsultacji, 4 szkolenia, 1 procedura
	MOPS	2017	siły własne MOPS	50 konsultacji, 4 szkolenia,
	MOPS	2018	siły własne MOPS	50 konsultacji, 4 szkolenia

Opracowanie metody monitorowania ścieżki edukacyjnej osób usamodzielnianych	MOPS	2016	2 000 zł / siły własne MOPS	2 opracowane narzędzia 1 raport z badania
	MOPS	2017	siły własne MOPS	1 raport z badania
	MOPS	2018	10 000 zł / siły własne MOPS	2 raporty z badania
Udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym przez pracowników Ośrodka	MOPS	2016	siły własne MOPS	470 osób usamodzielnianych objętych wsparciem pracowników
	MOPS	2017	siły własne MOPS	470 osób usamodzielnianych objętych wsparciem pracowników
	MOPS	2018	siły własne MOPS	470 osób usamodzielnianych objętych wsparciem pracowników
Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków	MOPS	2016	106 590 zł	17 osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego
	MOPS	2017	108 160 zł	17 osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego
	MOPS	2018	112 560 zł	18 osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego

VI. Rezultaty

1. Limit zawodowych rodzin zastępczych

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 3 – letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej zawierają coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych. Zakładany na rok 2015 limit rodzin wynoszący 43 nie został osiągnięty. Tym samym wysokość limitu uwzględnia osiągnięty w roku 2015 wskaźnik w zakresie liczby rodzin zastępczych.

Stąd, ustala się następujący limit zawodowych rodzin zastępczych:

Rok	2016	2017	2018
Liczba zawodowych rodzin zastępczych	42	45	48

W wyniku realizowania założeń Programu, przekształcenia systemu pieczy zastępczej funkcjonującego na terenie Gminy Miejskiej Kraków, spowodują uzyskanie następujących rezultatów:

Rodzinna piecza zastępcza				
	2016		2018	
	Liczba miejsc	Liczba rodzin	Liczba miejsc	Liczba rodzin
zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	53	27	76	39
zawodowe specjalistyczne rodziny zastępcze	11	8	11	9
rodzinne domy dziecka	9	2	9	2
Łącznie	73	38	96	50
Instytucjonalna piecza zastępcza				
	2016		2018	
	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek
placówki opiekuńczo - wychowawcze typu interwencyjnego	52	3	52	3
placówki opiekuńczo - wychowawcze typu rodzinnego	43	6	43	6
placówki opiekuńczo -wychowawcze typu socjalizacyjnego	289	23	249	21
placówki opiekuńczo - wychowawcze typu specjalistyczno - terapeutycznego	103	9	141	12
Łącznie	487	41	485	42
Suma miejsc w systemie	560		581	

Ponadto na dzień 31.12.2018 roku funkcjonować będą 3 mieszkania chronione dla 17 osób usamodzielnianych.

2. Ewaluacja programu.

Za realizację programu odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Program ma charakter otwarty i w celu zwiększenia skuteczności prowadzonych działań będzie podlegał ewaluacji. Badanie ewaluacyjne będzie prowadzone zarówno w trakcie realizacji programu (mid-term) jak i po jej zakończeniu (ex-post).

Ewaluacja prowadzona będzie z wykorzystaniem badań ilościowych i jakościowych, a raport dotyczący realizacji Programu będzie przedstawiany w corocznym sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.